

**Česká školní inspekce
Pardubický inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIE-725/23-E

Název	Základní škola Montessori Pardubice, příspěvková organizace
Sídlo	Erno Košťála 870, Studánka, 530 12 Pardubice
E-mail	info@zsmontepce.cz
IČO	09 652 558
Identifikátor	691 014 868
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	Mgr. Jan Václavík
Zřizovatel	statutární město Pardubice
Místo inspekční činnosti	Erno Košťála 870, Pardubice
Inspekční činnost na místě	9. až 11. 5. 2023

Inspekční činnost byla zahájena doručením oznámení o inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Předmětem inspekční činnosti vykonané podle § 174 odst. 2 písm. b) a c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, bylo zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání, včetně hodnocení naplňování školních vzdělávacích programů.

Charakteristika

Základní škola Montessori Pardubice, příspěvková organizace (dále „škola“) zahájila činnost základní školy a školní družiny dne 1. 9. 2021.

V době inspekční činnosti se ve škole vzdělávalo 163 žáků 1. až 9. ročníku, kapacita byla využita z 82 %. Školská poradenská zařízení diagnostikovala u 14 žáků speciální vzdělávací potřeby, jiným mateřským jazykem než českým hovoří další dva žáci. Zájmové vzdělávání ve školní družině je organizováno ve dvou odděleních. Nejvyšší povolený počet 60 žáků je téměř naplněn (jedno volné místo).

Hodnocení podmínek vzdělávání

Výhodou pro rozvoj nového subjektu je pokračování dlouhodobého fungování tříd, jejichž výuka již v místě původního působení probíhala podle principů montessori pedagogiky. Filosofie školy je tak pevně ukotvena ve vzdělávacím procesu na 1. stupni, cílem je nyní stejně kvalitní nastavení pravidel a postupů pro 2. stupeň. V koncepčních dokumentech není opomenuta žádná oblast ani činnost školy, záměry jsou podporovány zřizovatelem. Základní dokumentace je vedena v požadovaném rozsahu, prostřednictvím účelně zpracovaných vnitřních směrnic má škola podrobně stanovena pravidla svého působení. Rozdělení pravomocí mezi členy vedení školy je optimálně zvolené. Ředitel splňuje zákonné předpoklady pro výkon dané funkce, plní úkoly související s celkovým ukotvením nové školy v právním rámci a patří mu manažerské kompetence. Zástupkyni, vzhledem k jejím zkušenostem s montessori pedagogikou, přísluší řízení pedagogické oblasti. Delegování úkolů na ostatní členy pedagogického sboru je omezené, chybí absolventi specializačních studií. Hodně činností tak musí zastat vedení školy, ředitel se vzdělává a postupně získává přehled v oblasti výchovného poradenství, zástupkyně spolu s kolegyní se věnují prevenci rizikového chování.

Oblast personálního zajištění výuky se vyznačuje dílčími problémy. Kolektiv vyučujících zatím není stabilní (zejména na 2. stupni), přímá pedagogická činnost je aktuálně pokryta velkým množstvím drobných pracovních úvazků, přičemž přibližně polovina pedagogů není odborně kvalifikovaná, což se negativně projevilo ve vzdělávacím procesu absencí metodických a didaktických dovedností. Ředitel doložil snahu o zlepšení uvedeného stavu. Další vzdělávání směřuje hlavně do oblasti montessori pedagogiky, příležitostí ke zlepšení je účast nekvalifikovaných vyučujících na individuálních vzdělávacích akcích zaměřených na obecná pedagogická témata potřebná ke zkvalitňování vyučovacích postupů. Každodenní osobní kontakt učitelů slouží různou měrou k diskusím o účinnosti pedagogických procesů a dalších odborných otázkách vzdělávání.

Prostorové a materiální podmínky jsou velmi dobré. Škola sídlí v moderně zrekonstruovaném objektu, s dostatkem učeben, které jsou vybaveny vhodným nábytkem a pomůckami. Prostředí působí harmonicky, třídy 1. stupně jsou rozděleny na různé učební zóny (pracovní koutky), v nichž žáci mohou plnit úlohy různého obsahu. Vše je v nich smyslně uspořádané, volně dostupné, žáci jsou tak přirozeně motivováni k aktivnímu poznávání. Na 2. stupni teprve dojde k dovybavení a finálním úpravám učeben. Významným pozitivem je samostatná, rozměrově velkorysá herna školní družiny, s množstvím hraček a her, což žákům zpřijemňuje dobu odpočinku a pomáhá jejich odreagování. Pohybovým aktivitám slouží v poledních a odpoledních hodinách dokončovaná školní zahrada. K výuce tělesné výchovy je využívána tělocvična sousedního právního subjektu.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Vzdělávací proces je realizován na základě Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání „Základní škola Montessori Pardubice“. Jeho učební plán byl pojat

minimalisticky, uvádí jen dva, resp. tři vyučovací předměty, přičemž vzdělávací obsah pracuje s výstupy stále v intencích jednotlivých vzdělávacích oborů. Příležitostí k posunu je sjednocení učebního plánu a učebních osnov užíváním jednotného názvosloví vyučovacích předmětů, jež se bude propisovat nejen do oblastí distribuce a rozpracování rámcových očekávaných výstupů, ale i do rozvrhů hodin, zápisů v třídních knihách, hodnocení na vysvědčení. Stanovený učební plán byl naplňován. Vyučování doplňují mnohé mimoškolní akce a projekty, jež představují probíraná témata v kontextu reálného světa.

Vzdělávání je organizováno na 1. stupni v trojročích, na 2. stupni jsou ročníky vyučovány zpravidla samostatně. Charakteristickým znakem výuky ve všech třídách byla klidná, tichá, vstřícná atmosféra, podpořená respektujícím a vlídným projevem pedagogů. Ze strany žáků ani jednou nedošlo k porušení dohodnutých pravidel.

Mladším žákům dopolední vyučovací bloky umožňovaly pracovat bez časového stresu, svým vlastním tempem. Učitelky u žáků rozvíjely samostatné rozhodování spojené se zodpovědností za svoji práci, podporovaly tvořivost, kritické myšlení, schopnost řešit problémy. Pevnou součástí byla úvodní motivace, naladění k práci, poté měl každý žák možnost svobodné volby předmětu a činnosti z denního vzdělávacího plánu. Úkoly podle jejich charakteru plnili nejčastěji formou samostatné práce, občas učitelka vyzvala žáky k vzájemnému učení, což vedlo k rozvoji spolupráce a komunikace. Učitelky i asistentky pedagoga průběžně sledovaly práci žáků, efektivně poskytovaly individuální pomoc a účinnou zpětnou vazbu, nechybělo povzbuzení. Při výuce měli žáci k dispozici vždy vhodný pracovní materiál a pomůcky, které si volili sami, případně na doporučení pedagoga. Manipulace s nimi výrazně usnadňovala pochopení učiva a příslušných souvislostí. Vytvořené prostředí napomáhá přirozenému rozvoji poznání, zvědavosti a podporovalo vnitřní motivaci k učení. Zřejmé bylo systematické vedení žáků k závěrečnému shrnutí práce v daném bloku, součástí zpravidla bylo i sebehodnocení, jeho úroveň závisela na věku žáků. Méně pozornosti je věnováno úrovni psaní, správnému sezení a průběžným vhodně zařazeným pohybovým chvilčkám.

Výuka na 2. stupni je zatím méně propracovaná z hlediska principů montessori pedagogiky. Žákům bylo jen v omezené míře umožněno samostatně si vybírat vlastní učební činnost, pouze sporadicky měli k dispozici jednotlivá připravená pracoviště s volně dostupnými pomůckami. Vícehodinové bloky jsou zde pro učitele (zejména nekvalifikované) náročné z hlediska udržení dynamiky vyučovacího procesu, aby nedocházelo k prodávám a ke snižování efektivity vzdělávání. Zapojení žáků do výuky bylo občas minimální, aktivní byli jen jednotlivci. Nejčastěji se vyskytovala frontální forma práce, nejméně pak skupinová. Zařazena byla i individuální činnost, kdy žáci plnili své již rozpracované úlohy. V některých hospitovaných hodinách byly zdůrazněny mezipředmětové vztahy, což žáky vedlo k uplatnění předchozích vědomostí a uvědomění si souvislostí. Využití výpočetní techniky a badatelská činnost se v navštívených blocích téměř neobjevily, digitální technologie většinou sloužily k promítnutí textu, obrázku či prezentace. Zpětná vazba byla poskytována spíše individuálně pochvalou či povzbuzením, a to vzhledem k aktuálnímu výkonu žáků, méně byl reflektován jejich pokrok a rozvoj. Formativní hodnocení je tedy příležitostí ke zlepšení a prostorem pro větší působení na osobnost žáka. Sebehodnocení a vzájemné hodnocení byly ojedinělé, možností pro rozvoj je jejich propojení s prací s chybou.

Činnost školní družiny probíhá podle „Školního vzdělávacího programu školní družiny“ a je kontinuálně propojena se vzděláváním v základní škole. Žáci i po vyučování mají příležitost zkoumat, objevovat souvislosti, rozvíjet svoji představivost a kreativitu. Vychovatelky nabízenými podněty přirozeně rozvíjí poznatky a úvahy k různým tématům, např. vztah k místu, kde žijí, vznik života, zákonitosti přírody, roční období aj. V průběhu sledovaných

činností vychovatelky zařazovaly venkovní pohybové aktivity, věnovaly se nácviku divadelního vystoupení, připravily kreativní činnosti. Prostředí a vstřícný přístup vychovatelek přispívá k utváření dobrých sociálních kontaktů, ke vzájemné spolupráci, toleranci a ke vnímání potřeb svých i kolektivu. Součástí celoročních aktivit jsou různé tematické oslavy a projekty, dílny, návštěvy zajímavých míst ve městě a sportovní činnosti.

Hodnocení výsledků vzdělávání

Kvalitu osvojených poznatků učitelé průběžně monitorují prostřednictvím pedagogického pozorování, získané informace si zaznamenávají a na 1. stupni většinou velice dobře využívají k cílené individualizaci vzdělávací nabídky s ohledem na úroveň jednotlivých žáků. Další pohled na osvojené znalosti poskytují žákovská portfolia, v nichž jsou shromažďovány jednotlivé vybrané práce žáků, ilustrující jejich učební pokrok a vývoj. Na vysvědčení jsou žáci hodnoceni slovně, přičemž toto hodnocení odráží výše zmíněnou terminologickou rozdílnost učebního plánu a učebních osnov. Žáci jsou hodnoceni nikoliv ve dvou (resp. třech) předmětech, které uvádí učební plán, ale například v pěti, osmi či deseti s názvy dle vzdělávacích oborů. V některých ročnících a předmětech je vidět v textu zřetelná snaha pedagogů o formativní hodnocení, jinde je hodnocení obecné, aniž by bylo zřejmé, jakých očekávaných výstupů se týká.

V rámci hodnocení na vysvědčení na konci 1. pololetí aktuálního školního roku prospělo s vyznamenáním celkem 74 % žáků (na 2. stupni jich bylo 40 %), což potvrzuje zjištění z hospitační činnosti o velmi dobré kvalitě vzdělávání zejména na 1. stupni. Hodnocení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je zpravidla přizpůsobeno jejich možnostem. Cennou zpětnou vazbu o úrovni vzdělávacího procesu poskytuje také externí testování, výkony žáků v něm jsou velmi dobré, pohybují se nad oblastí republikového průměru.

Ze zhlédnuté výuky na 1. stupni byl patrný dynamický rovnoměrný rozvoj klíčových kompetencí, na 2. stupni vzhledem k odlišnému stylu výuky bylo osvojování méně zřetelné. Důraz ve všech hodinách byl zejména kladen na volbu vlastních strategií učení, které vycházejí z individuálních potřeb žáků. Úroveň komunikace s vyučujícími i se spolužáky přiměřeně odpovídala věku žáků, většina z nich dokázala formulovat svůj názor. Kompetence k řešení problémů byla posilována různou měrou, a to hlavně z důvodu nižšího podílu badatelské výuky a méně aktivního zapojení žáků do vyučovacího procesu na 2. stupni. Rozvoj sociální kompetence probíhá napříč vzdělávacím procesem, vytváření přátelských vztahů založených na důvěře, respektu a toleranci příznivě ovlivňuje sociální klima školy. Občanské a pracovní kompetence jsou naplňovány společně s přírodovědnou gramotností, žáci se aktivně zapojují do péče o chovaná zvířata, třídí odpad apod.

Pozitivní bilance hodnocení chování je dokladem úspěšného osvojování sociálních dovedností, ukazuje dobrou účinnost preventivních aktivit. Škole se daří zachytávat náznaky rizikového chování, řešit je a přijímat opatření ve spolupráci se zákonnými zástupci. Komunikaci s nimi je věnována značná pozornost, v rámci partnerské spolupráce se zapojují do života školy, spolu s vedením školy usilují o stálý pozitivní posun školy ve všech oblastech. Tematiku bezpečnosti a ochrany zdraví pedagogové přirozeně začleňují do vzdělávacího procesu.

Závěry

Silné stránky

- klidná a pohodová atmosféra vzdělávacího procesu podpořená vstřícným a respektujícím pedagogickým stylem učitelů,
- výrazná individualizace výuky reagující na vzdělávací potřeby jednotlivců,
- příjemné a přehledně uspořádané prostředí učeben 1. stupně podněcující vnitřní motivaci žáků k učení, velmi dobré prostorové podmínky pro školní družinu,
- kvalitní úroveň poskytovaného vzdělávání na 1. stupni s důrazem na samostatné rozhodování žáků spojené s vedením k zodpovědnosti za svoji práci.

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

- odlišnost sestaveného učebního plánu a učebních osnov, která způsobuje nejasnosti v rozvrzích hodin či hodnocení žáků na vysvědčení,
- nízká míra odborné kvalifikovanosti pedagogů negativně se odrážející ve vzdělávacím procesu zejména na 2. stupni,
- menší efektivita výuky na 2. stupni, nevyužití učebního potenciálu žáků.

Doporučení pro zlepšení činnosti školy

- stabilizovat pedagogický sbor,
- podněcovat aktivitu pedagogů v oblasti dalšího vzdělávání,
- vést žáky na 2. stupni ve větší míře k sebehodnocení a vzájemnému hodnocení.

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá řediteli školy ve lhůtě do 30 dnů přijmout adekvátní opatření k prevenci nedostatků zjištěných při inspekční činnosti a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jaká byla přijata opatření.

Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Pardubický inspektorát, Sukova třída 1556, 530 02 Pardubice, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.e@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Výpis z rejstříku škol a školských zařízení ze dne 9. 5. 2023
2. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání „Základní škola Montessori Pardubice“ platný ve školním roce 2022/2023
3. Školní vzdělávací program školní družiny platný ve školním roce 2022/2023
4. Školní matrika – školní rok 2022/2023
5. Školní řád platný od 1. 9. 2021 (aktualizovaný ke dni 24. 4. 2023)
6. Vnitřní řád školní družiny platný od 1. 9. 2021
7. Rozvrhy hodin tříd - školní rok 2022/2023

8. Třídní knihy - školní rok 2022/2023
9. Výroční zpráva o činnosti školy - školní rok 2021/2022
10. Záznamy z jednání pedagogické rady - školní rok 2022/2023
11. Dokumentace výchovného poradenství a prevence rizikového chování - školní rok 2022/2023

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu, Česká školní inspekce, Pardubický inspektorát, Sukova třída 1556, 530 02 Pardubice, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.e@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitele inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Mgr. Mírka Machková, školní inspektorka,
vedoucí inspekčního týmu

Mgr. Jarmila Jašková, školní inspektorka

Mgr. Bc. Jaroslava Zemánková, školní inspektorka

Bc. Daniela Růžová, kontrolní pracovnice

Datem vyhotovení inspekční zprávy se rozumí datum posledního podpisu člena inspekčního týmu.